

Slobodan Ilić

JEDAN PERZIJSKI GAZEL HUSEJNA LÂMEKÂNIJA

U rukopisnoj medžmui iz 17. vj. koja se čuva u Gazi Husrev-
begovoj biblioteci u Sarajevu pod brojem 3049 nalazi se i više od
sedamdeset pjesama, uglavnom gazela, koje je sastavio Husejn Lâme-
kâni, uz komentatora Ibn Arebijevih »Bisera mudrosti« Abdullaha
Bosnevića najznačajniji naš književni predstavnik mistične kongrega-
cije melâmî-bajrâmî,¹ kod nas poznatije kao hamzevijska. Dostupni
podaci o njegovom životu su oskudni i vrlo često kontradiktorni. Tako
se sa sigurnošću ne može reći ni da li je našeg porijekla. Nepodložna
sumnji je jedino činjenica da je najveći dio života proveo u Istanbulu
kao šejh tekije u haremu Šâh Sultâne-mesdžida, držeći propovijedi i
vaspitajući muride. U dvorištu iste džamije je i sahranjen nakon što
ga je sustigla smrt 21. rebiul-evvela 1035./21. decembra 1625. godine.²

Pisao je pod više pjesničkih pseudonima (maħlas) od kojih je
najčešći »Lâmekânî (Bezmjesni), ali sebe ponekad naziva i »Lâzemânî«
(Bezvremenski), kao i »Hüsejní«, »Husâmî« ili »Husâm«. Husam (uddin)
bi moglo biti i njegovo pravo ime, bar prema natpisu na arapskom
jeziku iznad jedne od pjesama u kom se kaže: »Li-ra'âsi ahli t-tari-
qati ĥađrati Ĥusâmiddîni š-šahîri bi-Lâ-makânî r-Rûmî mawlidan wa
l-Bayrâmî mašraban« (Od predvodnika pripadnika Reda hazreti Hu-
samuddina, Rumelijca (tj. iz evropske Turske) porijeklom, a bajramije
po usmjerenju).

Uz kratku poslanicu (risâla) na omiljenu sufijsku temu »savrše-
nog čovjeka« (Al-insânu l-kâmil), sačuvanu u jednom rukopisu Sü-
leymâniyye-biblioteke u Istanbulu³ i jednog Lâmekânijevog pisma Mu-
nîrî Belgrâdiju u kojem brani dervise i tasavvuf pri kraju rukopisa
jednog Munirijevog djela koji se nalazi u istoj biblioteci,⁴ pjesme u

¹ Mističko bratstvo koje je početkom 15. vj. u Anadoliji osnovao
Hadži-Bajram Veli, kome duguje i svoje ime. Učenja reda obično opisuju
kao sintezu melamijskih i halvetijskih učenja. Pripadnici ovog bratstva u
Bosni, koji su krajem 16. vijeka bili izloženi žestokim progonima, općenito
su se po imenu svog šejha Hamze Balija nazivali hamzevijama.

² O Husejnu Lamekaniju više: M. Handžić, »Husejn Lamekani«, ka-
lendar *Narodna uzdanica* 1942, str. 148—161; A. Gölpinarlı, *Melamilik ve
Melamiler*, Istanbul, 1983, str. 80—84; H. Šabanović, *Književnost Musli-
mana BiH na orijentalnim jezicima*, Sarajevo 1973, str. 216—219.

³ Süleymâniyye ktp. Mskp. 800/14, str. 226b-229a (podatak Dž. Cehajić)

⁴ Süleymâniyye ktp. Sâhid Ali Pasa. Mskp. 2819, 148—163 (podatak
H. Šabanović)

pomenutom sarajevskom rukopisu su sve, bar meni poznato, što je ostalo iza njega. Svi Lamekanijevi stihovi su na turskom jeziku, s jednim izuzetkom koji je i predmet ovog rada. Gazel u sedam distihona na perzijskom nalazi se na strani 108a i svjedoči o dobrom Lamekanijevom poznavanju ovog orijentalnog jezika i za čuđenje je da takvih pjesama nije ostavio više. Doduše, istraživanje našeg književnog naslijeđa da orijentalnim jezicima je još na početku i za nadati se je da će me nova otkrića demantovati.

- 1 Dilâm bo-gošûd u bo-gošâyâd konûz-i gândž-i dil-hâ râ
Âgâr yârî dihâd Bârî konâm yârî bâ-dil-hâ râ
- 2 Çû pirâm sirr-i fn dil-hâ bâ-notq u âmr u lotf-i hûd
Bâ-kârd ihsân bo-šod džâmi' džâmî'i džâm'iyyât-hâ râ
- 3 Dârûn-i mân çonâm por šod âz dâvq u vâdžd u hâlât-hâ
Nâ-mânâd âz mân âtâr hârgiz nâ-dânâm mân hâmfîn-hâ râ
- 4 Bâ-hâmdillâh vodžûd-i mân bo-šod miftâh-i Yâzdânî
Šâvâd fâtih bâ-âmr-i Haqq džâmi'i qâfî-i dâr-hâ râ
- 5 Nâ-dânâm bâ'd âz ân hârgiz vudžûdâm vudžûd-i mân
Râvân-i lâ-mâkân âz mân nâmâyâd roh bâ-ân-hâ râ
- 6 Âz ânâm Lâ-zâmânî šod bâ-'alam-i in zâmân mahlaş
Vâ gârne lâ-zâmân Hâqqast mobâyân hârgiz zâmân-hâ râ
- 7 Bâ-yâ gâyb mâ-šâv âz Hâqq dâmâdâm šâv bâ o hâdir
Hodûrî gâr hâmf hâhf bi-nih rûyât-i zâmfîn-hâ râ

Prevod:

- 1 Otkrivalo je moje srce i još otkriva riznice blaga srca
Ako Svevišnji pomogne i ja ću pomoći srcima
- 2 Pošto je moj pir,⁵ tajna ovih srca, riječju, djelom i milošću svojom
Činio dobro, svom ljudskom rodu suština postade

⁵ duhovni vod. pročelnik sufijskog reda

- 3 Toliko se ispunih nasladom, ekstazom i haletima⁶
Traga ne osta od mene, sve to ne mogu shvatiti
- 4 Pohvalom Boga moje tijelo posta Božji ključ
Koji otvara odredbom Istine brave svih kapija
- 5 Nakon toga ne raspoznajem sopstvenu egzistenciju, ona
Iz mene ode u Ne-Mjesto,⁷ drugima pokaza lice
- 6 Stoga *Bezmjesni* postade moje ime u svijetu ovog vremena
Inače, Ne-Mjesto je Istina,⁸ koju vrijeme ne može spoznati
- 7 Hodi, odsutni, ne idi iz Boga, uvijek budi u njemu prisutan
Ako njegovu prisutnost želiš okani se gledanja zemlje

S U M M A R Y

A PERSIAN GAZEL WRITTEN BY HUSEIN LÂMEKÂNÎ

The Gazi Husrevbeg Library MS. No. 3045 contains a Divan with about 70 Turkish poems (gazel) written by Husein Lamekani.

He belonged to the Hamzawî dervish brotherhood which, as heretical, was severely persecuted towards the end of the 16th century.

Among the gazels in Turkish the manuscript contains one written in the Persian language. Thematically, this gazel doesn't differ much from the rest of Lamekani's poetical opus. The author described in it his mystical experiences speaking of love as the only way which leads to the cognition of the God.

⁶ mističkim stanjima

⁷ Bog

⁸ Bog